

A ZSIDÓ TÖRVÉNY ÉS A CIONISTÁK

Írta: Dr. FODOR LAJOS

Ára: 50 fillér

K I A D J A A SZERZŐ

Nyomatott: HOFFMANN M. L. könyvnyomdájában, Hatvan. 1938.

ELŐSZÓ.

Amikor a zsidótörvény tárgyalásával kapcsolatosan ezt a kis értekezésemet megírtam, még az a remény táplált, hogy a felsőház talán más úton fogja keresni a kérdésnek a megoldását, de mindenesetre oly változtatásokat fog eszközölni a törvényjavaslaton, mely megóvja a magyar zsidóságnak a becsületérzését. A felsőház bizottsági tárgyalása során elhangzott beszédek ettől az illuziótól megfosztottak bennünket és lelkileg még elviselhetetlenebbé lettek részünkre a helyzetet.

AM induljon útjára a zsidó törvény, lássuk, hogy a magyar sors kérdés alakulásában a magyar jövőnek és reményeknek erősítő tényezője lesz-e, vagy sem. Adja a magyarok Istene, hogy ne érezze meg a lelki egyensúlyát veszített zsidóságnak ezt a félreállítását. Am ezt mi zsidók sohasem fogjuk végleges ítéletmondásnak elfogadni. Ahogy Trianonban nem tudott a magyar élet megnyugodni, bár nemzetközi és hazai törvénybe iktatták, ugyanúgy nem fogunk mi sohasem belenyugodni polgári jogaink megcsorbitásába, hanem revisiot fogunk kérni egy igazságosabb, és belátóbb korszakban. Mi zsidók úgy érezzük, hogy igazságtalanság esik meg rajtunk és az igazságtalanság nem válik igazsággá, ha mégannyian is esküsznek rája és ha még oly tekintélyek is sorakoznak annak zászlaja alá. Mi évezredek át hordtuk az igazságtalanságok igáját, eggyel többet cipelünk magunkkal, amíg elkövetkezik a mi megváltásunk és feltámadásunknak is a napja.

Dr. FODOR LAJOS

A zsidó törvény és a cionisták.

A társadalmi és gazdasági egyensúly biztosításáról szóló, vulgáris elnevezésben zsidó törvényt a magyar parlamentnek egyik háza immár elfogadta, a felsőházi sorsa e pillanatban még bizonytalan.

Lehetséges, hogy az a felfogás lesz úrrá, mely az építésben, a fokozott termelésben, a társadalom minden tényezőjének összefogásában fogja keresni a megbontott egyensúly helyreállítását. de az is lehetséges, hogy a felsőház csak lényeges tartalmi és különösen indokolásbeli változtatásokkal fogja azt elfogadni politikai célszerűségből. Olyan változtatásokat fog eszközölni a törvényen, melyek a zsidóság becsületézését kevésbé sértik, melyek eliminálják az indokolásnak a való tényekkel ellentétes és súlyosan sértő tartalmát és kidomborítja a törvénynek ideiglenességét és meghatározott időhöz kötöttségét.

A törvényjavaslat parlamenti tárgyalása során a társadalmi és gazdasági egyensúly és a zsidó kérdés kapcsolatáról nem hangzottak el meggyőző tárgyilagos érvek, ellenben valóságos serninariumot tartottak a zsidó kérdéstről pro és kontra anélkül azonban, hogy a kérdésnek a mélyére csekély kivétellel behatoltak volna.

Amikor a cionista ideológia szempontjából kívánok a kérdéssel foglalkozni, ezt azért teszem, mert a parlamenti tárgyalás során sok oldalról megvilágították a kérdést, csak éppen cionista szempontból nem, pedig ha keressük a kérdés megoldásának egyedül helyes és nem cionisták részéről is elfogadható módját, akkor azt csak a cionista politika irányvonalában találhatjuk meg.

Mi cionisták éppen azért vagyunk cionisták, mert mi olyan időkben sem vettük tagadásba a zsidó kérdés létezését, amikor a kérdés semmi aktualitással sem bírt. Mi a teljes assimiláció lehetetlenségét valljuk és a zsidó népiség elvi alapján állunk, de hir-

detjük, hogy mindezek ellenére meg van a magyar étellel való szintézis lehetősége a közös magyar haza minden különbséget megelőző imperatív elve alapján.

Antikor a zsidó törvénnyel kapcsolatban a zsidó kérdés létezésének merev tagadó álláspontjára helyezkednek, önmagukkal és a való tényekkel kerülnek ellentétbe, hiszen maga az a tény, hogy ezzel a javaslattal heteken keresztül foglalkozott a képviselőház, hogy ennek a javaslatnak bizottsági, majd képviselőházi tárgyalása felkavarta a magyar közéletnek a nyugalmát és ezzel igazán veszélyeztette a társadalmi, a gazdasági és a bel és külpolitikai egyensúlyt, beszédesen igazolja, hogy van zsidó kérdés.

Mint hogy azonban az a téves látszata is lehet a dolognak, mintha a zsidó kérdésnek a felvetését és törvényi szabályozását cionista politika szempontjából, mi kívánatosnak tartanók, le kell szegeznünk ebben a kérdésben a cionista elvi álláspontot, még mielőtt a javaslatból végleges törvény lenne és mielőtt még a törvénnyel kapcsolatos végrehajtási utasítások kibocsátatnak.

A zsidó törvény megítélésében nincs különbség cionista és nem cionista között, sőt a cionista még élesebben áll szemben a törvénnyel, mert hiszen a cionista politika lényege, hogy harcoljon a zsidóságnak egyenjogúságáért, a zsidó népi értékek érvényesülésének szabadságáért és éppen, mert magának a zsidó értékeknek a megtartása és továbbfejlesztése van veszélyeztetve, jött létre a cionista mozgalom.

Nem kétséges, hogy a törvényjavaslatban lényegében két elvi kérdés nyilatkozik meg: az állampolgári egyenlőség és egyenértékűség elvének a feladása és a zsidóság faji mivoltának deklarálása.

Egyik elv sincsen a javaslatban nyíltan és következetesen, de törvény megalkotásának indoka és gyakorlati célja ennek a két elvnek a magyar életbe való átvitelét szolgálja, de legalább is eredményezheti.

A törvényjavaslat fájdalmat váltott ki minden zsidóból pártkülönbség nélkül, szomorúsággal töltötte el lelkünket, mert polgári önértékünk, becsületérzésünk és magyar hűségünk súlyos megsértését jelenti.

Nem a zsidók faji jellegének törvénybe iktatása a sérelmes, hiszen a cionista felfogás szerint ez a faji, helyesebben népi jelleg létezik, ha nem is formulázzuk meg a törvényben, de súlyosan

sérelmes, mert jogcsorbító tartalmánál fogva a magyar szentistváni államépítő gondolatnak és a kialakult magyar szentkorona tannak, mint alkotmányjogi alappillértnek a megingatását jelenti.

Alkotmányjogi alapelveket sohasem szabad a pillanatok szükségéhez igazodó gazdasági célszerűségi alapon megváltoztatni. Ezeknek az alapelveknek megváltozhatatlan szentségek erejével kell birniok, melyekhez hozzányúlni, egyik generációnak sincsen joga, mert azok nemcsak a most élő nemzedéknek, hanem a múlt és jövő minden nemzedékének közös és elidegeníthetetlen és meg nem változtatható klenodiumát képezik.

A gazdasági helyzet romolhat, vagy javulhat, de ha egyszer lehető volt bárminő okból hozzányúlni különösen azokhoz az alkotmányjogi alapelvekhez, melyekben az általános emberi jogoknak megfelelő elvek vannak codifikálva, jönnek és jöhetnek más eszmeáramlatok és más érdekek, melyeknek mindig lesznek a jövőben is engedelmes és készséges kiszolgálói, akik többé nem fognak félni hozzányúlni az alkotmány más rendelkezéseihez sem.

Amikor szomorúsággal tölti el lelkünket a magyar képviselőházak ez a nagyon nehezen jóvátehető eltévelyedése, ugyanakkor vigasztalásul szolgál, hogy a magyar alkotmánynak, az embe-riességnek és az örök igazságoknak a védelmében még sem állunk egyedül. A magyar géniusnak igazi reprezentánsai azok a kiváló közéleti férfiak, akik a képviselőházban és azonkívül és a sajtóban felemelték óvó és tiltakozó szavukat.

A zsidó törvény megalkotása nemcsak ellenünk irányuló támadás, nagyobb a támadás a magyar élet jövője és teljessége ellen és ez részünkre nagyobb fájdalom, mint a saját magunk baja cs fájdalma.

Mi kiheverjük ezt a csapást is. Jöhetnek és jönni is fognak jobb idők, a szenvedélyek lecsillapulnak, a gyomrok nem fognak korogni és a kivételes zsidó törvények céljukat és értelmüket fogják veszíteni. Mi dolgozó, alkotó és építő nép vagyunk, új életet fogunk kezdeni, talán más élet területeken és talán más formákban, de az új munkába is bele fogjuk vinni kipu-sztíthatatlan élni akarásunkat, életenergiánkat és rendíthetetlen nagy hitünket és örök bizalmunkat. Új munkaterületeket fogunk teremteni és több embernek, több polgártársunknak fogunk új megélhetési és keresetőségi lehetőséget adni, mint amennyi keresztény polgártársunk fog most a kiszorított hittestvérek helyébe lépni.

A magyar alkotmány elleni támadást azonban nehezebben

sérelmes, mert jogcsorbító tartalmánál fogva a magyar szentistváni államépítő gondolatnak és a kialakult magyar szentkorona tannak, mint alkotmányjogi alappillérnek a megingatását jelenti.

Alkotmányjogi alapelveket sohasem szabad a pillanatok szükségéhez igazodó gazdasági célszerűségi alapon megváltoztatni. Ezeknek az alapelveknek megváltozhatatlan szentségek erejével kell birniok, melyekhez hozzányúlni, egyik generációnak sincsen joga, mert azok nemcsak a most élő nemzedéknek, hanem a múlt és jövő minden nemzedékének közös és elidegeníthetetlen és meg nem változtatható klenódiumát képezik.

A gazdasági helyzet romolhat, vagy javulhat, de ha egyszer lehető volt bárminő okból hozzányúlni különösen azokhoz az alkotmányjogi alapelvekhez, melyekben az általános emberi jogoknak megfelelő elvek vannak codifikálva, jönnek és jöhetnek más eszmeáramlatok és más érdekek, melyeknek mindig lesznek a jövőben is engedelmes és készséges kiszolgálói, akik többé nem fognak félni hozzányúlni az alkotmány más rendelkezéseihez sem.

Amikor szomorúsággal tölti el lelkünket a magyar képviselőházak ez a nagyon nehezen jóvátehető eltévelyedése, ugyanakkor vigasztalásul szolgál, hogy a magyar alkotmánynak, az embe-riességek és az örök igazságoknak a védelmében még sem állunk egyedül. A magyar génusznak igazi reprezentánsai azok a kiváló közéleti férfiak, akik a képviselőházban és azonkívül és a sajtóban felemelték óvó és tiltakozó szavukat.

A zsidó törvény megalkotása nemcsak ellenünk irányuló támadás, nagyobb a támadás a magyar élet jövője és teljessége ellen és ez részünkre nagyobb fájdalom, mint a saját magunk baja cs fájdalma.

Mi kiheverjük ezt a csapást is. Jöhetnek és jönni is fognak jobb idők, a szenvedélyek lecsillapulnak, a gyomrok nem fognak korogni és a kivételes zsidó törvények céljukat és értelmüket fogják veszíteni. Mi dolgozó, alkotó és építő nép vagyunk, új életet fogunk kezdeni, talán más élet területeken és talán más formákban, de az új munkába is bele fogjuk vinni kipusztíthatatlan élni akarásunkat, életenergiánkat és rendíthetetlen nagy hitünket és örök bizalmunkat. Új munkaterületeket fogunk teremteni és több embernek, több polgártársunknak fogunk új megélhetési és keresetiségi lehetőséget adni, mint amennyi keresztény polgártársunk fog most a kiszorított hittestvérek helyébe lépni.

A magyar alkotmány elleni támadást azonban nehezebben

támadnak bennünket, hanem, hogy tehetetlenek vagyunk a támadásokkal szemben és nem tudjuk e támadásokat kivédeni.

Nincsenek országos szervezeteink, nincsenek vezetőink, nincsen zsidó szolidaritás, minden zsidó a maga szakállára úgy védekezik, ahogy éppen tud, nincs egységes irányítás és mégis, ha valahol valamelyik zsidó hibát és ostobaságot követ el, akkor azt is mindannyiunk bűnének rójják fel.

Itt van például a szabottálás vádja. A legnagyobb ostobaság volna bármely téren való szabotálás. Mi jobban szeretjük hazánkat mint ahogy ellenségeink bennünket gyűlölnék. Egyetlen fegyverünk a még nagyobb munka, a még nagyobb szorgalom, a még nagyobb türelem és kitartás. Összes szellemi és anyagi erőinknek a koncentrálása hittestvéreink megmentésére, a magyar gazdasági életnek a megerősítésére és annak lehetővé tételére, hogy a támadás okozta bajokat a lehető legkissebb mértékre szorítsuk.

Éppen az a baj, hogy nincs is egységes actió lehetősége, nincsen komoly zsidó fórum, mely felelőssé volna tehető és amely vállalhatná is a felelősséget mindenért.

Mi a zsidó kérdés létezéséből lakadó cionista mozgalmat nem a magyar élet ellen kívánjuk megeiősíteni, hanem a külső és belső zsidó kérdésnek a megoldása és az ellentétek kiküszöbölése céljából.

A zsidóélet megszervezése és egységes irányítása, a zsidó belső élet fegyelme útján megszüntetni kívánjuk mindazokat a káros kinövéseket és hatásokat, amelyek a zsidó kérdésnek aktualitást adhatnak.

A külső zsidó kérdés megoldásának kiinduló alapfeltétele a belső zsidó kérdésnek a megoldása, ez a mi hatalmunkban áll és ez még fontosabb, mint a külső zsidó kérdés és éppen ez az, amiről a kérdések tárgyalásánál nem esett szó, sem zsidók, sem keresztények részéről.

A zsidó képviselők is kizárólag csak magyar oldalról tették a javaslatot bírálatuk tárgyává és mi cionisták is minden érveket helytállóknak fogadjuk el és aláírjuk. Képviselőink csak kö"vetkezetesek maradtak a magyar zsidóságnak mindenkor vallott ahoz a felfogásához, hogy ők nem ismernek külön zsidó életet, nem ismernek külön zsidó kérdést, hanem csak magyar kérdést és ami sérelme a zsidóságnak, az az egész magyar életnek a sérelme.

Ez a felfogás igaz is. azonban ez a kérdésnek csak az egyik oldala és közöttünk nem is ebben van az elvi eltérés, hanem abban, hogy nemcsak az egyes zsidónak, hanem magának a magyar honban élő zsidó népnek is. úgy amit a természet és a történelem kiformálta épen úgy joga van a magyar életnek és a magyar jövőnek a szolgálatára, mint más magyar nemzetiségnek és ha a népi erőknél van társadalom és államformáló ereje, akkor nekünk, mint zsidó népnek is kötelességünk ezeket az erőket. összefogni, megszervezni és saját belső népi értékeink ápolása mellett a magyar élet szolgálatába is állítani.

A mi népiségünk és más népiség között az az alapvető különbség, liogv a mi népiségünknek nincsen politikai tartalma, nekünk nincsenek politikai törekvéseink, mi csak mint természeti és történeti adottság kívánjuk belső életünket megújítani és kialakuló szervezett erőnként és képességeinket a magyar élet és a magyar jövő szolgálatába állítani.

A mi ideológiánk nem ellentétes mindazzal, amit zsidó és nem zsidó képviselők a javaslattal szemben felsorakoztattak.

1930 ban cvg kis munkámban a cionizmussal foglalkozván a következőket írtaim:

„Mi magyar zsidók olyan mentalitásban éltünk és legtöbbször úgy is nőttünk fel, hogy Magyarországon zsidó kérdés nincsen. Am eljött az Urnak utolsó 10 esztendeje és ez a 10 esztendő bennünket is megtanított arra, hogy Magyarországon is van zsidókérdés Zsidó kérdés mindenütt van. A zsidók 2.000 esztendő vándorúján mindig voltak ugyan oázisok, de ezek csak rövid pihenőt engedtek.”

„Ez βkv nagyon nehéz és súlyos kérdés, teljes nagyságában cs katasztrofális súlyosságában csak a későbbi időkben fog kialakulni, ha majd megjelennek a magyar ar glóbuson a zsidó szellemi és munkás proletárok. Es sajnos ezek nteg fognak jelenni, ha nem is a saját személyünkben, akkor — és ez a tudat még keservesebb — gyermekeink személyében, akikkel szemben nem fogja már a társadalmat feszélvezni a liberális magyar közéletnek sok és értékes emléke.”

„A zsidó néphez tartozunk tehát! Ez kétségtelen igazság. Igazság volt ez akkor is, amikor mi ezt tagadtuk. Nem volt ez a tagadás képmutatás a magyar zsidóság részéről, hanem önzetlen és határtalan szeretetnek és áldozatkészségnek a megnyilatkozása azzal a magyar hazával szemben, mely bennünket vándorlásunk

útján már az Árpádok korában a honfoglaló magyarok vándorlása közijén fiává fogadott.”

„Fel kell vetnem a kérdést, hogy a magyar vonatkozásban valósággal reánk oktroyált és bár nemzetközi vonatkozásban a ténynek megfelelő zsidó népi, vagy nemzetiségi mivoltunk kétségtelen megállapítása és annak a hazai zsidóság részére föltételezett elfogadása lehet-e jogcím közjogi és sociális helyzetünk csorbitására? Involválja-c érzésbeli eltávolodásunkat az eddigi hagyományos felfogásunktól?”

„Mindkét kérdésre a leghatározottabb nemmel kell válaszolnom!”

A magyar közéletnek sok nagy alakja került ki a különféle nemzetiségekből, Bem apó, Damjanich, Petőfy, Hunyady, Rákóczy, a Zrínyiek és annyian mások glóriás magyar hőrszok, pedig nemzetiségi származásúak.”

„A mai modern állam létalapja dölne meg, ha valamely nemzetiséghez való tartozás jogcím volna az állampolgári jogok csorbitására! Nemzetiség fogalma nem egyenlő a faj fogalmával. Van kaukázusi, van fehér, van sárga és van fekete fajú ember, de ezen egyes emberi fajokon belől fajokról beszélni, tudománytalan dörség. Nincs magyar faj és nincs zsidó faj, vagy német stb. faj.”

„A nemzetiség, Buchez a francia államtudományok egyik jelles munkása szerint a hit, a hagyomány, a remény, a kötelesség, az érdek, az előítélet, a szenvedély, a nyelv és végül az erkölcsi értelmi és fizikai szokások közösségének az eredménye, amely közösség az emberi nemnek egy meghatározott és állandó töredékében egy közös működési célból indul ki és tartatik fenn.”

„Ott tehát, ahol a magyar hagyományokban reményekben emlékekben és szokásokban és főként a nyelvben és irodalomban állampolgárok találkoznak, ott közös a nemzetiség, még ha valásbeli eltérés is van az egyes csoportok között.”

„És ha mégis vannak külön szokások, külön, kulturális, történeti és leszármazási emlékek, melyek a zsidókat külön nemzetiséggé alkalmasak deklarálni, ezen külön jellegek hatóereje elhalványul a magyar élet azon nagy hatóereje mellett, mely a zsidókat is átfogja és magyar egységbe olvasztja. A zsidó néphez, vagy ha úgy tetszik a zsidó nemzetiséghez való tartozás tehát nálunk nem politikum, hanem legfeljebb csak kulturális történeti és leszármazási adottság és éppen azért a zsidó, ha büszkén vallja is magát zsidónak, ha elfoglalja is a társadalom által neki kimuta-

tott „nemzetiség“ kényszerű helyét, minden idegszálával mégis a magyar közéletet és állameszmét fogja szolgálni, de nem fog megfélemlíteni azokról az erkölcsi kötelességekről sem mellyekkel ősi kultúrájának nagy történelmi múltjának és származásának tartozik.”

„Mi is adtunk nagy embereket a magyar nemzetnek és fogunk adni a jövőben is. Étben zsidó népi vagy nemzetiségi mivoltunk nem lehet akadály. Rákóczy kurucz kesergőinek és Kossuth üzenetének dallamára mindig rezgésbe fog jönni a mi szívünk hurja is és könnyet fog fakasztani a mi szemünkből is.“

„A történelmi Magyarország az ideálunk, annak Szent Istváni concepciójában, aki a nemzetiségek kooperálásában látta a magyar nemzeti állameszme teljességét.”

Kuntz Ignátz „A nemzet-állam* című nagyszerű munkájában azt mondja hogy „a nemzetiségi állam logikai fonákság, mert csak félig az az erkölcsi világra alapítja az államot, holott a nemzetállam logikailag tisztán os következetesen az erkölcsi világrenden nyugszik. A nemzet-állam különböző fajt és nemzetiséget egységbe foglalva az emberiség egyetemessége felé vezet, inig a nemzetiség, mint állam az emberiség örök belső meghasonlása léssen “

„Mindebből tehát nyilvánvaló, hogy ha el is fogadjuk népi, nemzetiségi mivoltunkat, államjogi szempontból ez annál kevésbé lehet jogcím állampolgári jogállásunk csorbítására, mert a zsidóknak, mint ilyeneknek a magyar állam, sőt több, más európai állam keretében sincsenek politikai külön törekvései és itt nem is alkotnak népjogi értelemben vett kisebbséget.*

„Ami már most az crzésbeli magatartásunkat és hazafiasságunkat illeti, legyen szabad a hazafiasság meghatározására legnagyobb politikai tudósunkat Concha Győzöt idézni, aki azt mondja, hogy „a hazafiasság a szeretet az intézmények iránt, melyekben az általános jó nemzeti alakban van kifejezve, vagy törekvés ily intézmények megteremtésére és fenntartására az egyén erőinek ineglesztése és áldozatkészsége által. A hazaszeretetnek tényekben nyilvánuló odaadásban, az intézményekhez pénzáldozattal, személyes szolgálatokkal való ragaszkodásban és nem merő belső lelkesedésben kell megnyilvánulnia. A pusztá fajszeretet, a sovinizmus még nem hazafiasság, mert ez a hazafiasságnál alantasabb érzület, merő ösztön, mely bizonyos természetes különösséghez való elfogult, erkölcsi tartalom nélküli ragaszkodásban és az ellenkezőnek a gyűlöletében áll.“

„Elfogulatlan lélekkel senki sem tagadhatja, hogy a magyar zsidóság a hazafiasságnak ezt a próbáját mindenkor derekasan megállotta. Az eddigi okfejtésből logikusan következik, hogy mi magyar zsidók a cionizmust az elnyomatás, az üldözés, a háttérheszorítás, a napról-napra hevesebben fellépő antiszemitizmus szülte humanitárius, emberbaráti és kulturális kérdésnek tekintjük, mely akarva, nem akarva létezni fog mindaddig, míg üldözések lesznek. Ezen emberbaráti szempont pedig lehetetlenné teszi, hogy zsidó, bármily pártállást! és világnézetű legyen egyébként, a cionizmus kérdésében közömbös legyen még akkor is. ha történetesen abban az országban zsidó kérdés az adott pillanatban nincs is.”

A zsidókkal szemben a mostani törvényjavaslat tárgyalása során elhangzott és a törvényjavaslat indoklásában is említett vádakkal 1935. évben megjelent egyik értekezésemben foglalkoztam és akkor a belső zsidó kérdés problémáit is fejtegetve a következőket irtani:“

„Igazak-e azok a vádak, melyeket velünk szemben unos untai hangoztatnak, hogy mi zsidó népiségünk hangoztatásával separatizáló törekvéseket támasztunk alá, hogy destruktívek vagyunk, mert egy zsidó egyetemes gondolatot képviselünk, hogy világnézetünk liberális, socialista, kapitalista és ugyanakkor kommunista.”

„A zsidó népiség nem politikum, hanem természeti és történeti adottság.”

„A zsidó népi kontinuitás sohasem szűnt meg. Ennek a mindig létezett zsidó népnek vajmi kevés közvetlen szerepe volt, a XVIII. és XIX. század szellemi, társadalmi, gazdasági és állami kialakulásának megindításában.”

„A kiépítésben, a formálásban már érvényesítettük befolyásunkat, de itt sem, mint zsidó nép, hanem mint egyedek. Ez a befolyásolás pedig kötelességünk volt és mi ezt a kötelességet jóhiszeműleg, becsületesen, a legjobb tudásunk és tehetségünk szerint teljesítettük is.”

„Amint nem vagyunk tehát felelőssé tehetőek a liberális világ megteremtésének tényéért, épügy nem felelhetünk azokért a káros hatásokért sem, melyeket idők folyamán ez az egész szellemi és gazdasági rend szükségszerűleg kitermelt.”

„Nekünk jövőben is kötelességünk részt venni a kultúrnemzetek minden munkájában az illető nemzethez való hazafias önfeláldozással és hűséggel, de a jövőben már nemcsak, mint zsi-

dó nép egyeteméből kiszakadt és a zsidó néppel vajmi kevés szellemi . és érzelmi közösséget valló individuumok, hanem mint zsidó nép is.” „A liberális világ gazdasági, politikai és társadalmi alkotásai hasznavehetetleneknek bizonyulhattak, hiszen ez minden intézmény életének törvényszerűsége. Az ilyen intézményekhez való merev ragaszkodás nem jelent szükségképpen liberalizmust, annál kevésbé, mert az élet megmutatta, hogy ezek az intézmények szembe is fordulhatnak eredeti rendeltetésükkel és az élet gátlóivá lesznek, már pedig a liberalizmusnak legfőbb alaptörvénye, hogy szolgálja az élet követelményeit és pedig materiális és szellemi értelem-ben egyaránt.”

„A liberális világ intézményei időszerűtlenné válhatnak tehát, de ennek a liberális világnak eszmei kódexe nem évüi el sohasem.

„Ez a kódex pedig azonos, a mi szent kódexünkkel.“

„Ha pedig e kódex világformáló jelentőségének a felismerése indítéka volt a liberális világ keletkezésének és mi ezért kerültünk most a vádlottak padjára, ezt a vádat vállalunk kell, mert ez a mi szent testamentumunk.”

„Eszmeileg, világnézetileg tellát a mi orientálódást kötelességünk vitán felüli és mi cionisták, mint a 100%-os zsidóság hitvallói, ezt a világnézetet sohasem fogjuk megtagadni.”

„Nekünk harcolni kell, hogy az egészséges rétegződés elve alapján minden nemzet gazdasági és politikai életében egyforma jogosultsággal vehessünk részt. Ebben a harcban fegyverünk eszmei világunk tisztessége, becsületessége és hűsége.”

„A mi szerepünk e világnézetünk alapján való jótékony befolyásolás, hűséges kíséret és támogatás, de nem a minden áron való vezetés.*

„A bajok forrása abban van, hogy a múltban ebben a szűkszerű és természetes kooperatív munkában a zsidó népnek, mint ilyennek nem volt semmi szerepe, pedig ha van lék, mely szélsőségektől és határ túllépésektől megóv, úgy az a népi valóság

„Az egyedek bűneiért, baklövéseiért és tévedéseiért mindannyiunkat, mint népnek tagjait, tettek (elölössé. A zsidó nép valósággal arra tragikus sorsra volt kárhozthatva, hogy bűnökért es bajokért a felelősséget viselje.“

„A jólétben nem létezőnek tekintették, csak bajok idején fedezték fel létezését, holott ez a nép nem gyakorolhatott befolyást azokra, akiket botlásukban az ő gestorainak tekintettek

„Ez a nagy tragikus történeti tanulság kényszerít bennünket

arra, hogy a most kialakuló világ szolgálatába, mint zsidó nép is kapcsolódjunk be. Ennek a népnek alakuljon ki fiaira gyakorolható nemzetközi ingerentiája, mely ingerentiának leghathatósabb eszköze az introspektív népi életre való komoly törekvés és annak megvalósítása.”

„Mi zsidók nem esküdhetünk egyetlen politikai, vagy gazdasági intézmény és rendszer örökéletűségére, hiszen mi évezredes nép vagyunk és éppen az a mi kiválasztottságunk lényege, hogy a mi történelmi színpadunkon az évezredek folyamán annyi-fele társadalmi, politikai és gazdasági forma vonult el és mi, mint nép> azokkal szemben, ha azok a bibliai világ-nézetünkkel nem egyeztek meg, nem csak ellenálló képességét, hanem bizonyos fokú semlegességet is tanúsítottunk ”

„Mi nem vagyunk kapitalisták, sem szocialisták, sem kommunisták, sem fasiszták, mi zsidók vagyunk a történelem által reánk formált sui generis sorssal és bibliai eszme-világgal és bár szervezeties szétzüllött. állapotban élünk, de még mindig annyi konstruktív erő, tradíciót tisztelő és biblikus, szociális szellem él bennünk, mint potenciális képesség és erőtarték, hogy azt általános emberiségi szempontból bűn kihasználatlanul hagyni a saját, magunk regelésára és minden nemzet üdvére.”

A történelem folyamán kaleidoszkopszerű változatossággal lepergő társadalmi, gazdasági és politikai kategóriák a zsidó egyedek élete szempontjából sorsdöntő jelentőségűek, de csak incidentálisak ami többezeréves népi életünkben, essentiálisakká csak akkor, csak ott és népünk csak azon részére nézve lesznek, amikor és ahol ez a nép saját állami életét fogja a kialakuló történelem folyamán élni.”

„Mi cionisták a zsidó történelemnek kikerülhetetlen útját tudtuk már akkor is, amikor a művelt nyugat államaiban a társadalmi jólét népünk nagy tömegeit be eringatta abba az illúzióba, hogy már nincsen népi rendeltetésünk, hogy a szabadság, testvériség és egyenlőség eszméin felépülő társadalom nem kívánja többé a sajátos népi erők istápolását, a népi érték-különbségek fenntartását, mert az állam mindannyiunk pártatlan gondozója, nincs többé más feladatunk, mint hitünknek, vallásunknak a fenntartása.“

„Mi megszoktuk, hogy népünk sorsát ne a szórványos, a műveit nyugati államokban uralkodó és még itt is sokszor felszínes állapotokból ítéljük meg, hanem, hogy meglássuk, hogy a legkiegyensúlyozottabb és legtürelemesebb időkben is csak annak a ten-

gernek a sima tükrét lássuk, melynek mélyén soha nem szűnő nyugtalanság uralkodik, megszoktuk, hogy népünk sorsát a mindenkori jelenben ne csak horizontálisan, hanem egész történelmünket átfogó vertikális irányban is szemléljük és így fogva fel sorsunkat, látnunk kellett, hogy a zsidó kérdés örök nyílt seb, mely nemcsak nekünk okoz fájdalmat, de örök nyugtalanság szülője a gazdanépekre is.”

„Lehetnek optimisták, akik az idők változását és e változás folyamányaképen sorsunk javulását várják, mi is azok vagyunk és botor ember volna, aki azt hinné, hogy a ma uralkodó torzszemék sokáig fogják lenyűgözve tartani az emberiség szabadságtörekvéseit, de a mi speciális helyzetünk, a mi történetünk és természetellenes társadalmi, gazdasági rétegződésünk örök ellentétek szítőja lesz, ha nem is az egyesekkel szemben, de. népünkkel szemben.“

„És minthogy népi jellegünket nem vethetjük le és nem is akarjuk levetni és minthogy az egyén sorsa elválaszthatatlanul összefügg a nép sorsával, a megváltás útja, hogy a jövőben nemcsak egyéni életünket, nemcsak egyéniségünk értékeit kell beállítanunk a gazdanépek becsületes és hűséges szolgálatába, hanem népi erőinket és értékeinket is.”

„Vannak idők, amikor az egyéni erők szolgálata is kielégítő, de jönnek idők, amikor szervezett népi erőkre van szükség és ma, amikor minden nép életében szervezett társadalmi osztályok és fegyelmezett npek erői mérkőznek, akkor mi, mint zsidó nép a széthullás, az erőtlenség állapotában vagyunk, népnek tekintenek bennünket és a népi életnek semmiféle attribútumával nem vagyunk felvértezve, és itt állunk csalódottan, és tehetetlenek vagyunk a küzdelemben, mely küzdelemben nincs szükség az egyének zsenialitására és tekintélyére, ha ez nem fejeződik ki a népi szervezetben és nem kölcsönöz magának a népnek erőt és tekintélyt.“

„A szervezett, zsidó értékeiben és társadalmat formáló és építő erejében élő zsidó népre szüksége van a világnak, szüksége van minden nemzetnek és ha ilyen erőkkal rendelkezünk volna, bizonyára nem ért volna bennünket az a sok megalázás és ntegyalázás, melyben az utóbbi évtizedekben oly sokszor és oly sok helyütt volt részünk és amely kikerülhetetlen a jövőben is, ha nem építjük ki népi szervezeteinket.“

„A zsidó kérdés centrális problémája tehát a népi életünk

szervezeteinek megteremtése és ennek keretén kívül az egyéni boldogulás biztosítása. És minthogy ennek az iránynak mi vagyunk a képviselői, ezzel nemcsak cionista-feladatot töltünk be, hanem egyúttal az egész zsidó népnek vagyunk a hivatott vezérei és joggal kívánhatjuk meg, hogy a létező zsidó szervezetek az egyetemes zsidó népi élet szolgálatába állíttassanak, megfelelően átalakíttassanak, kiépíttessenek.”

„A mi programunkban nincsen politikum a gazdanépekkel szembeni viszonylatban, amikor mi népünk kulturális, társadalmi és gazdasági szervezeteit ki akarjuk építeni és már létező zsidó szervezeteinket ennek szolgálatába akarjuk állítani, akkor csak a józan önfenntartási ösztönnek a megnyilvánulása ez, melyhez minden társadalmi osztálynak joga van, sőt kötelessége is.“

„Vissza kell vezetnünk hitközségi szervezeteinket eredeti rendeltetésükhöz és a vallási szervezetből valóságos és eleven népszervezetet is kell létesítenünk.“

„Meggyőződésem szerint nincsen a magyar zsidóság vezetőségének egyetlen gondolkozó és felelősségtudatos tagja sem, aki legmagában ne volna arról meggyőződve, hogy eddig egy zsidó politikai falsumot képviselt abban a jóhiszemű meggyőződésben, hogy ilyen diplomatikus falsumokkal is lehet javítani egy nép sorsán, mely azonban azt eredményezte, hogy a zsidó fiatalság érdekeinek és törekvéseinek a létező és országosnak is tekinthető hivatalos szervekben nincsen komoly képvisellete, érdekeinek igaz istápolója és bátor megvédelmezője.“

„Minden más felekezeti fiatalságnak vannak szervezetei, gazdasági, politikai és társadalmi, de lőképen felekezeti szervezetek megannyi védőbástyául és boldogságuk emelő tényezőjéül szolgálnak. Ezekkel a szervezetekkel lépten nyomon találkozunk. Közéletünket nagy mértékben befolyásolják és irányítják és a bennük megszervezett fiatalságban valósággal lüktet az állami és társadalmi életnek egy darabja; kormányzati és törvényhozási intézkedések születnek meg ezeknek a szervezeteknek jogos befolyása következtében és ugyanakkor, amikor a nu hivatalosaink rosszul értelmezett és alkalmazott diplomatával hangoztatják, hogy nincsen külön zsidó probléma, a mi fiatalságunk ebből az eleven lüktető és az államkormányzat irányára befolyást gyakorló életből teljesen ki van zárva. Az ő érdekeinek, törekvéseinek és jövőjének nincsen sem ezekben, sem ezeken kívül sehol méltó és komoly képvisellete.“

„Az individuális képességek érvényesülésére alkalmat adott társadalmi, gazdasági és politikai életben talán nem is volt szükség arra, hogy ezek a szervezetek kialakuljanak, mert mindenki többé kevésbé boldogult a maga egyéni képességei és hajlamai szerint.”

„Ma azonban, amikor az egész közélet egy kollektivizálódási folyamaton megy keresztül és mi zsidók ezekből a különböző kialakuló kollektívumokból tudatosan kirekesztve maradunk, kötelességünk, hogy saját erőnkől teremtsük meg a mi védő és istápoló szervezeteinket és a már létező hitközségi szervezetekben rejlő erkölcsi és gazdasági erőket erre a célra felhasználjuk.”

„Nem tűrhetjük, hogy egy hamis, álszemérmes zsidó politika áldozatává essen az egész magyar zsidó fiatalság és a legszomorubb az egész kérdésben az, hogy maga a zsidó fiatalság nagy része nem is emelkedik annak a tudatára, hogy ma már a zsidó intellektust megcsufoló és a saját szomorú fenyegetett helyzetét lel sem ismerő fiatalsággal állunk szemben és ennek a szomorú jelenségnek az okát az évtizedes zsidó nevelésünk fogyatékoságának, majdnem azt mondhatnák, teljes hiányának tudhatjuk be.”
 „A mi zsidó fiatalságunknak erre a gazdasági és lelki védelemre egyaránt szüksége van és talán mert a gazdasági elproletárizálódási folyamat még nem következett be teljes, de jövőnkét már most is fenyegető nagyságában, nem vesszük észre, hogy a zsidó lelki elproletárizálódás már teljes mértékben beállott fiatalságunk legnagyobb részénél.”

„A létező és kiépítendő zsidó szervezeteinknek tehát egyrészt az a ieladata, hogy a zsidó fiatalság részére a középosztályokban való elhelyezkedés és boldogulás lehetőségét biztosítsa és ezáltal a középosztályi életlehetőséget a jövő generáció részére is megmentse, másrészt az elkerülhetetlenül proletár sorba kerülő zsidó tömegeknek ebben a proletár sorsban is a zsidó élet, a zsidó kultúra megszerzésének és birtoklásának a feltételeit megteremtse.”
 „Nekünk számolni kell azzal, hogy a középosztálybeli zsidó fogyni és a proletár sorsba süllyedő egyre gyarapodni fog. Bekövetkezhet olyan idő, hogy a mai középosztálybeli zsidóság helyét proletár sorsú zsidóság fogja felváltani és ha a mai középosztálybeli zsidóságnál is nagy baj a zsidó lelki tartalom hiánya, egyenesen katasztrófa, ha ezzel a zsidó lelki szegénységgel a proletároknál fogunk találkozni.”

„Ha tehát a zsidó fiatalság gazdasági és szellemi irányítását

organikusan nem vesszük kezünkbe, ha nem tesszük ezt az egész zsidó közelet centrális problémájává, akkor előbb-utóbb pusztulásba kergetjük az egész magyar zsidóságot mi magunk, mert a proletáriátus egy népi életnek természetes tartozéka, de a gazdasági és szellemi Lultmenschentum a népi élet katasztrófája.“

„A zsidó fiatalságnak tudnia és éreznie kell azt, hogy minden zsidó hitközség, minden községkerületi és az országos szervezet egyben az ő gazdasági és zsidó szellemi életének is képviselője, istápolója és védelmezője.“

Az utóbbi években megindult hivatalos zsidó fórumainknak az ifjúság iránti érdeklődése, azonban az e téren kifejtett szervező munka nem tekinthető komolynak, nem is számíthatott sikerre, mert az ifjúságot, vagy erőteljes gazdasági érdekek istápolása tarthatná egybe, vagy pedig a lelki szükséggé kitenyészett bensőséges zsidó szellemi élet. Az ifjúsági szervezetek egyik kritériumnak sem felelnek meg.

Az általános kultúra ápolása végett nincs szükség zsidó ifjúsági szervezetekre, az igazi bensőséges zsidó kultúra pedig nem talált otthont azokban. Az ifjúság szívéhez és leikéhez csak őszinteséggel lehet hozzáférni, ez pedig hiányzott a zsidó nevelési politikánkból. Nem tettük a héber kultúrát a zsidó kultúrpolitikánk alapjává, anélkül pedig csődöt mond minden törekvés és hiába elfecsérelt pénz és idő minden áldozat. A mi vallás tanításunk nyomába sem léphet a más felekezetitek tanításának. Kétségbeesett erőfeszítés és minden jóakarattal mellettel teljes elképesztő eredménytelenség. Amikor a szellemi élet mérföldes sebességgel vágat előre, amikor forradalmi átalakuláson megy át az egész kultúra és amikor a szellemi átalakulásnak ebben a lélekzet elfojtó robbanásában kapaszkodunk az elmúlt idők kultur traditióiba, amikor a vallási kulturáltan is átalakulási tendenciák jelentkeznek és amikor mi zsidók annyi gáncsnak, gúnynak és megvetésnek vagyunk kitéve és ezzel szemben a keresztény egyházak vallási kultúrájának szolgálatában annyi nagyszerű intézmény és a művészetnek megannyi ága áll és amikor a keresztény ifjú minden boldogulási előnyével szemben a mi fiatalságunk annyi belső és külső akadállyal kénytelen megküzdeni, csak nem gondoljuk őszintén, becsületes lélekkel, hogy egy pár bibliai versornak szolgálai letordításával, meg nem értett héber imáknak csapnivalóan gyenge megtanulásával és a bibliai történetnek egészen hiányos és hézagos ismeretével már eleget tettünk a vallás mé-

Iyítés annyit hangoztatott követelményeinek és felvérteztük fiatalságunkat a zsidóságért való ara a harcra és kitartásra, melyre a most következő időkben szükségük volna. Csak nem gondoljuk, hogy fiatalságunk érdemesnek tartja zsidónak maradni mindazért az értékért, melyet megismert és neki útravalóul adtunk!

Hiszen ez a sok évtizedes eltorzult nevelési szisztéma rendszeresített és intézményesített áruháza a zsidósággal szemben. Egész oktatási rendszerünk tenyésztetelepe a zsidó közömbösségnek és hitehagyásra való csábításnak, mert a mai zsidó élet valósággal legalizálja a zsidó ügyekben való teljes tudatlanságot és járatlanságot, el akarjuk hitetni önmagunkkal és másokkal, hogy mindaz, amit a mai tanítási rendszer a fiataloknak nyújt, elegendő szellemi bázis a zsidóságnak jövőbeni vezetésére, el akarjuk hitetni, hogy az időknek fordulatóban hebraizáció nélkül lehetséges igazi, bensőséges zsidó vallási mélyítés és különösen el akarjuk hitetni, hogy a zsidó gyakorlati hitéletnek mai formája elegendő a modern zsidó élet vallási szükségletének a kielégítésére és hogy ez a hitélet értékben és tartalomban a többi felekezetek hitéletével egyenértékű.

A zsidó közéletnek szörnyőséges conventionális hazugságival állunk szemben, melyben egész zsidógenerációk menthetetlenül elvesznek lelkileg. Nincs a zsidó közéleti politikában erre az eredményre irányuló céltudatosság, de a gyakorlati zsidó élet magában hordja a zsidó élet tragikumát, mert nem élünk zsidó életet, nem élünk a zsidó kultúrában, a zsidó hagyományokban és a vallási parancsok tiszteletében és a magunk életének ezt a mértékét reaszabjuk és ráerőszakoljuk az egész zsidó életre és ebben a tragikumban nagy része van annak is, hogy kiszorítottuk papjainkat és tudósainkat a zsidó közösségek vezetőségéből és irányításából. A zsidó közösséget nem a papság neveli, nem a papság szabja meg a nevelésnek az irányát, hanem mi világi vezetők hivatva érezzük magunkat a zsidó élet egész területének irányítására és befolyásunk döntően érvényesül még a vallási életnyilvánulásnak területén is.

A világi vezetésnek ez a túltengése kitenyészttette azt a szomorú helyzetet, hogy a teljesen zsidótlan élet, a zsidó kultúrában és vallási kérdésben való absolut tudatlanság, a zsidó vallási szabályoknak és törvényeknek napról-napra a saját és a legközelebbi hozzátartozók életében való arculcsapása még mindig nem diszkvalifikál a hitközségi vezető posztóiók betöltésénél.

Zsidó kultúrában, zsidó tudásban való megfoghatóságunk oka zsidóságunk sorvadásának. Vallom és hirdetem, hogy hebraizáció nélkül nincs igazi zsidó vallásos élet és minden zsidó vallás gyakorlat élettelen, pusztulásra ítélt és érdemes formáság, mellyel nevelni zsidókat nem lehet és nem szabad.

Az a zsidó vezető, aki nem lép az intenzív hebraizáció alapultó bensőséges zsidó élet útjára, az árulója a zsidóságnak. Lehet jó adminisztrátor, lehet jó hatósági kijáró és elsőrangú temetkezési vállalkozó, de semmiképpen sem lehet a zsidó jövő építője.

Megcsúfolása a zsidóságnak, belevinni a zsidó közösség meggyőződésébe, hogy az in judaicis való akkora tudatlanságunk mellett is még lehetséges zsidó élet, hogy a vallási életnek ez a nihilizmus határán járó mértéke még mindig zsidóság, hogy lehetséges zsidó élet az egyetemes zsidóság vallási és szellemi életében való solidaris bekapcsolódásunk nélkül, hogy cionista mozgalom által képviselt reneszánsz politikai mozgalom, mely ellenében áll a hazafias magatartással.

Nem kételkedem senkinek sem a jóhízeműségében, de kétségtelen, hogy az ilyen zsidó életnek a ténye önmagában hordja a legszentebb zsidó érdekeknek az elárulását, miként árulás annak is a hirdetése, hogy a zsidóság nem nép, hogy a zsidóság nem egy sok ezeréves történeti és kulturális közösség, hanem csak felekezet, vallás, hogy ennek a vallásnak minden gyakorlata csak szimbólum minden reális népi élettartalomra való emlékeztetés nélkül. Ezzel a felfogással és ennek a meggyőződésnek a rendszeres tanításával kiszívtuk vallásunknak minden életnedvét és értelmét és célját tévesztett és vesztett ceremóniáknak üres lélek nélküli antikvitássá süllyesztettük, melynek gyakorlatát már csak a szülők iránti kegyeletérzés tartja fenn ideig-óráig. Nincs lelki közössége zsidónak zsidóval, mert nincs is közös vallási élet-szemlélete. Az ilyen zsidó közélet nem tudja elviselni a kritikát, nem tudja elviselni az igazi zsidó szellemnek a feljajdulását és igazmondását, hanem azt tekintélyrombolásnak minősíti. Az olyan szellem, melynek nincs meg a bátorsága, hogy nyílt őszinteséggel keljen védelmére azoknak a zsidó hittestvéreknek, akik a cionista mozgalmat a zsidó élet értékes megnyilvánulásának tartják, hanem engedi, hogy a legképtelenebb gyanúsításoknak és rágalomoknak a cégtáblái legyenek, nem áll a zsidóság hivatásának magaslatán.

Pedig a cionista mozgalom az egész zsidó népnek és a zsidó

életnek legegységesebb, testi és szellemi megújódásra törekvő mozgalma. A zsidó közélet vezetőinek kötelességük volna ennek a mozgalomnak minden ágazatával foglalkozni, hogy azokra irányító Lefolyást is gyakorolhassanak, mert ennek a mozgalomnak a sikere az egész népnek az üdvét szolgálja és bukása minden zsidó intézménynek a bukását jelentené,

A magyar zsidókérdés sohasem került volna a törvényhozás elé, ha a mi zsidó közéleti vezetőink a Palesztina probléma iránt érdeklődtek volna. I lallatlau rövidlátás, közömbösség jellemezte vezetésre hivatott közéleti tényezőinket és ezzel követtük el a legnagyobb bűnt az egész zsidó fiatalsággal szemben, de nem használtunk e magatartásunkkal annak a magyar hazának sem, melyet éppen ezzel véltünk szolgálni és hazafias gondolkodásunkról és magatartásunkról tanúbizonyságot tenni,

Ha céltudatos és önzetlen lélekkel foglalkoztunk volna ezzel a kérdéssel, akkor az utolsó 10 — 15 év alatt legalább 50 000 magyar zsidónak palesztinai letelepedését tettük volna lehetővé. Mialatt a környező országokból ugyanezen idő alatt 100.000-rek vándoroltak ki, addig nálunk ezt megakadályoztuk és tudatosan elgáncsoló politikát folytattunk. Valósággal leterrorizáltuk a cionista munkát, hazafias frazeológiánkkal. Ez az olcsó hazafiaskodás még a saját erkölcsi és politikai pozícióknak a szándékolt megvédésére sem volt alkalmas, de mindenesetre kockára tettük a magyar zsidó fiatalságnak jövőjét és boldogulási lehetőségét és ezzel a szerencsétlen zsidópolitikánkkal elkerülhetetlenül felidéztük és kiprovokáltuk a mostani szomorú helyzetet és reménytelenséget.

A hazai zsidóságnak és különösen fiataljainknak és magának az egész magyar közéletnek azzal tehattunk volna igazán hazafias szolgálatot, ha közgazdasági, társadalmi és politikai befolyásunkkal, sőt a magyar állam hathatos támogatásával és az egész magyar zsidóságnak erre a célra megszervezett közreműködésével Palesztinában kolóniákat alapítottunk volna és 10,000-rével telepítettük volna át az erre a célra itthon létesített mezőgazdasági és ipari hachsarákban és intézetekben átképzett és megnevelt fiataljainkat, a magyar chalucokat és chalucákat.

Ismerjük be, hogy a zsidó törvény nagy részben a mi elhibázott és szerencsétlen zsidó politikánknak is az eredménye.

És ha most becsületesen keressük a komoly kibontakozást, nincs is más ul. mint az elmulasztott feladat oknak ezen a téren

való sürgős pótlása. Az egész magyar zsidóság áldozatos közreműködésével, a magyar kormánynak kieszközlendő hathatós támogatásával haladéktalanul felállítani az ipari és mezőgazdasági átképző intézeteket és kellőképpen megnevelt fiatalságunkat Palesztinában létesítendő magyar kolóniákra kivándoroltatni és ezzel hozzájárulni a belső gazdasági feszültség levezetéséhez.

A történelem viszi és hajtja előre népünket a zsidó államnak napjainkban való megalakulása irányában és ennek a megalakuló zsidó államnak a sikerében az egész világ zsidósága érdekelve van és éppen ezért minden zsidó intézménynek kötelessége kivenni részét a Palesztina építés munkájából.

Ennek a munkarészvételnek a lényege földszerzés és embernevelés. Gyermekeinknek meg kell tanulniok, hogy miként kell igazi bensőséges zsidó életet élni, miként kell szükség esetében harcolni a zsidó nép tisztességéért és becsületéért és a legáltalánosabb emberi ideálokért és a társadalom és gazdasági életnek minden területén olyan magatartást tanúsítani, hogy az kibírja mindenkinek az erkölcsi megítélését.

Nekünk mindig ügyelnünk kell arra, hogy cselekedeteinket miként ítélik meg polgártársaink. Hiszen minden tettünkért nemcsak az elkövetőt, hanem az egész zsidó közösséget teszik felelőssé.

Nem szabad tehát közömbösséggel viseltetnünk a chaluciu iránt, mert ennek az új zsidó fiatalságnak a feladata, hogy a zsidó fizikai munkának itt e hazában igaz megbecsülést szerezzen és ha Palesztinába kerül, az ottani közéletnek értékes polgárává lehessen.

Tudatos kollektív nevelő munkára van szükség, hogy a közösségi érdek tudata minden zsidó chalucnak sajátos jellemvonásává váljék és ebben példaadó legyen más felekezeti polgártársainak is.

A kollektív nevelő munka révén kialakuló nagyszerű erényeket kívánjuk belevinni az építés munkájába, az ideálokat, a romantikát, a hősi elhatározást, a hazának minden egyén boldogulása felé helyezett szeretetét.

Ehhez az igaz zsidó munkához azonban demokratikus zsidó élet szükséges. A mi életünkben nem érvényesülhet a „Kührer-elv“. A demokrácia nálunk népi attribútum, közkeletű frazeológia nyelvén azt is mondhatnák, faji sajátosság, melyet történeti kezdettől napjainkig megőriztünk, mint ncpi életünk kitenyészett jel-

Ennek a zsidó közösség javára szolidáris fegyellemmel dolgozó demokráciának kell érvényesülnie a zsidó életnek minden területén a szétszórtság minden országában.

Mi nem rendezhetjük be életünket befolyásos zsidó vezetők kijáró és protezsálói szerepére és képességére. Sajnos ilyenné alakult a zsidó közéletünk és ennek káros hatását érezzük napjainkban, amikor törvény útján akarják a zsidó élet szabad kibontakozását megszorítani. Mit használnak nekünk most a mi kegyelmes uraink, kormányfőtanácsosaink és arisztokratáink. A Stadlanok a múltban is csak az egyéni sérelmeket enyhíthették és a tömegeknek csak néha hozhattak átmeneti segítséget. De hol vannak ma a régi Stadlanok, akikben az egész zsidó népnek minden erénye és jellegzetessége domborodott ki.

A "Führer elv", forradalmi elv és csak átmeneti. A történelem tanítása szerint mindig a Führer életéhez volt kötve. Attilát, Nagy Sándort, Dzsingisz kbant, Nagy Károlyt nem élte túl a birodalma. Nekünk a népi erők megszervezésére kell törekednünk. A mi életünkben csak a zsidó élet körén belülszerzett érdek, a vallásos jámbor élet, a zsidó tudományokban való jártasság, az egyetemes zsidó kérdésekben való tájékozottság kvalifikálhat zsidó közéleti vezetésre. A zsidó élet-szférán kívül szerzett érdek, a véletlen vagyoni helyzetnek, a gazdasági érvényesülésnek és a politikai életben való kiválóságnak az esetlegessége még egymagában nem kvalifikálhat a zsidó közélet vezetői szerepére, a vallási ügyeknek és a zsidó nevelésnek az irányítására.

A zsidó közéletnek az elierdülése és eltorzulása volt, amikor egyes kiemelkedő és egyébként igazán érdemes és tehetséges zsidó közéleti vezető egyéniségeinket oly nyilvános bálványozásban és örökös sajtó ünneplésben részesítettük, amelyet sehol inás felekezetiüknel nem tapasztalhattunk.

Csak népünk egyetemes értékei és kulturális erőfeszítéseiben való intenzív részvétel jöhet figyelembe, csak az igazi zsidó népi értékek reprezentációja lehet népünknek a vezetője.

Sajnos az eddigi tapasztalat szerint a budapesti zsidó hitközségek és az országos irodák szervezete olyan volt, hogy a vezetők nem tudtak megfelelni az idők által megkívánt és a bensőséges zsidó élet diktálta követelményeknek és a mai helyzetben nem is tartják őket erre a feladatra alkalmasnak, mert a zsidó élet legalapvető problémáival szemben eddig, talán azért is, mert feladatuk körén kívül állónak tartották, nagy közömbösséget ta-

másítottak és csak így vált lehetővé, hogy a zsidó törvény meghozatala ilyen hallatlan felkészületlenségben találta őket és az egész magyar zsidóságot.

Éppen ezért gazdasági létünket és lelki egyensúlyunkat súlyosan fenyegető helyzetünkben összefogásra hívjuk fel felekezeti pártáryalatra való tekintet nélkül mindazon zsidókat, akik szívükön viselik a magyar zsidóságnak sorsát és akik a napról-napra felmerülő problémák megoldásában szóval, tettel és pénzáldozattal segíteni tudnak és akarnak.

Alakuljon meg egy országos bizottság, melynek küldendő szűkebb bizottsága és vezetősége hatósági legalitás után kezdje meg haladéktalanul munkáját, tartson állandó kapcsolatot a kormányhatóságokkal, az özszes hitközségekkel és egyéb zsidóintézményekkel, tartson evidentiában minden befutott kérést, vizsgáljon meg minden panaszt. Ez a bizottság ne politizáljon, hanem legyen a magyar zsidóságnak központi gazdasági érdekképviselte. Dolgozzon ki javaslatokat a megrendült existentiák megmentésére, új existentiák alapítására. Ez legyen a mi központi munka és állást közvetítő hivatalunk és állítson össze pontos statisztikát a zsidó gazdasági élet minden területéről. A léteben fenyegetett zsidóságnak ez legyen az autonóm érdekképviselte.

Ebben az érdekképviselben fognak résztvenni a zsidóság igazi vezetői, akiknek a legnagyobb tisztségük az lesz, hogy népüknek szolgálai lehetnek, Hívókra, Istent keresőkre, hitvallókra van most szükségünk, akik népünknek az örök emberi igazságok jegyében, mint ezeknek letéteményesei szerénységgel és alázatossággal vezetői.

Nem szabad ezekről az elvekről elfelejtkezni annak, aki a zsidó kérdéssel foglalkozik. Csak ennek a benső zsidó életnek a vállalása fogja elviselhetővé tenni a külső zsidó kérdésnek nehézségeit és csak a belső zsidó élet terén megerősödve és megacé, lozva leszünk képesek munkálkodni a külső zsidó kérdésnek a megoldásában.

A zsidó törvény képviselőházi és felsőházi tárgyalása során az antiszemizmus oka gyanánt a zsidók assimilációjának a hiányát jelölték meg és csak az 1919 augusztus hó 1-ig kitért zsidóknál vélelmezték az assimiláció bekövetkeztét, Ez a megállá-

pitás minden hitéhez becsületesen ragaszkodó zsidónak súlyos megsértését jelenti. Éppen ezért az antiszemitizmus okaival és a zsidó assimiláció nehézségével is foglalkozni kívánok egészen röviden.

Az antiszemitizmus a külső zsidó kérdésnek a megjelenési formája. Az antiszemitizmus gazdasági és lelki ható tényezőkből tevődik össze. Vannak idők, amikor a lelki tényezők vannak túlsúlyban; nagyban és egészben azonban a gazdasági tényezők a dominánsak. Akármilyen hozza létre, mindig lelki kórság és az igazi kultúrának a megcsúfolása. Az örmények és mindenféle más népi kisebbségek elleni magatartása a többségnek ugyanez a lelki kórság és minthogy a zsidók mindenütt kisebbséget képeznek, azért mindenütt felüti a fejét az antiszemitizmus a mindenkori kultúra által befolyásolt formában és intenzitásban.

Ugyanannak a népnek kebelén belül a társadalmi osztályok és foglalkozási ágak közötti ellentéteket, gazdasági harcokat, osztályharcokat, vagy az egyének közötti viszonyra redukálva konkurenciának nevezzük, csak ha különböző kultúrájú népek között merül fel a gazdasági ellentét és ha az egyik partner zsidó, nevezzük antiszemitizmusnak.

A történet tanúsága szerint legnehezebben oldódik fel a kulturális különbség és ez rendszerint magának a népnek a megszűnésével egyértelmű. Ez a történeti tünemény mutatja, hogy a népi különbség, nemzetiségi különbség nem a vérnek, nem a fajnak, hanem mindig csak a kultúrának a különbsége és a különbség nivellálásának egyetlen hatályos lehetősége a nyelvnek, az irodalomnak a közössége és a gazdanépnek liberális életberendezése.

Különböző kultúrájú népek között a gazdasági ellentét a viszonyok alakulása szerint lecsökken, esetleg időlegesen meg is szűnik és ilyenkor eltűnik az antiszemitizmus is. Amilyen mértékben csökkenthetők tehát a gazdasági ellentétek, olyan mértékben oldódik fel a külső zsidó kérdés.

Nem az assimiláció oldja meg tehát a külső zsidó kérdést, amint azt a képviselőházi tárgyalások során hangoztatták. Sohasem az ortodox formák szerint élő és a gazdasági és kulturális életben vezető szerepet játszani nem is akaró zsidó tömegek okozzák az antiszemitizmust, hanem ellenkezőleg mindig az assimilált, társadalomban, politikában és kultúrában vezetőszerepre törekvő zsidók, akiknek csak imputálják a zsidó lelkiséget, való-

jában azonban ez már csak nyomokban is alig található bennük, különösen ha a zsidó életnek igaz kritériuma szerint értékeli őket. Itt azután már csak a vérre hivatkoznak, mely azonban a zsidó lelkiség kialakításában éppoly kevés szerepet tölt be, mint ahogy a katolikus lelki élet is független a különféle népeknek vérösszetételétől. A kulturális különbségeket pedig nem megszüntetni, hanem szintézisbe keli hozni. Ez éppen a magasabb és etikusabb társadalom kritériuma.

Ha pedig a kulturális különbségen alapuló népiségünkkel számolnunk kell, akkor pedig a népi életünk belső területén önmagunknak kell keresnünk az utakat és módokat, hogy a népi élet szervezett erőinek segítségével miként csökkenthetők a külső zsidó kérdés kialakulását előidéző ellentétek.

Hangsúlyoznom kell itt is, hogy a zsidó népi életnek a ki-formálása nem jelenti az assimiláció minden formájának a negatívóját, hanem csak azt, hogy az assimiláció sohasem jelenthet önmagunk megtagadását és feladását. Az assimiláció nem lett egyéb, mint az általános emberi, társadalmi és erkölcsi elvek azonosságának és a mindenkori befogadó nemzet ideáljainak és nemzeti törekvéseinek is a fenntartás nélküli vállalása, de sohasem a zsidó léleknek, a zsidó kultúrának és a nemes népi sajátosságoknak a feladása.

Assimilálódnunk kell mindazokkal, akik a humanizmus gondolatvilágátvilágát magukénak vallják. Ezen túl menő assimilációra egy kultur nép sem képes lényegének teljes feladása nélkül. Mi meg éppen a kultúra népe vagyunk.

Azzal tehát, hogy tagadjuk a zsidó kérdés létezését, hogy nem vállalunk közösséget az egyetemes zsidósággal, hogy nem érdekelnek bennünket az egyetemes zsidóság erőfeszítései egy jobb zsidó jövő kiépítésére, csak az élet valóságát és realitását ignoráljuk és közben elmulasztjuk azt a kötelességet, hogy megteremtjük azokat r. konstruktív intézményeket, melyekkel megakadályozhatjuk a zsidó existenciák egyre süllyedő anyagi és szellemi leromlását.

A zsidó törvény megalkotása lesújtó, de ha történetesen elvettett volna, sem változtatna azon a tényen, hogy a külső zsidó kérdés létezik és annak megoldásáról elsősorban mi magunk zsidó életünk autonómiájának keretében tartozunk gondoskodni.

Tételes törvényeink, alkotmányunk értelmében eddig tényleg nem volt zsidó kérdés, de hiszen ugyanez volt a helyzet Lengyel-

országban is, ott is alkotmányban gyökerezett minden vallásfelekezeti és minden nemzetiségű polgárnak az egyenlősége és mégis volt és van súlyos és veszedelmes zsidó kérdés. Már most mi a különbség a mi zsidó kérdésünk és a lengyel zsidó kérdés között? Nyilván való, hogy a számbeli különbség nem ad a kérdésre lényegbeli feleletet, legfeljebb csak megmagyarázza az intenzitásnak a különbségét, ami eddig nem is volt kétséges.

Állapítsuk meg tehát a következő tételeket:

a.) Történetileg és korunkban is a zsidó kérdés különböző kultúrájú népeknek egymásközötti gazdasági harca folytán áll elő.

b.) Általános gazdasági jólét idején ez a harc megszűnik. vagy legalább is csak lappang és csak válságok idején válik élessé és kíméletlenné és ilyenkor beszélünk akut antiszemitizmusról.

c. (Az antiszemitizmus levezetésének útja csak a több termelés folytán előálló nagyobb általános jólét és politikai liberalizmus

Foglalkozzunk még azzal az alapvető tétellel, hogy a zsidók történetileg tényleg különböző kultúrával bíró népet képeztek-e?

Történetileg letagadhatatlan tény, hogy nép vagyunk, van saját kultúránk, mely azonban egyetemességnek minden kritériumát is magában foglalja, vannak külön hagyományaink, külön rítusaink.

Hogy a kulturális assimiláció 2.000 év után sem következhetett be, annak kultúrtörténeti okai vannak.

A magasabb társadalmi osztályokba emelkedett zsidóknak az assimilációja a magas kultúrnívók azonossága folytán mindenkor csak az egyesek assimilációját jelentette és semmiféle bizonyító erővel nem bírt a népi assimiláció lehetősége mellett.

Népek assimilációja csak azonos, vagy egészen közeli népi kulturfokon és legtöbb esetben csak hitbeli és világnézeti azonosság esetén volt lehetséges.

Kultúrnívó különbség esetén, vagy a magasabb kultúrájú vesztett idők folyamán kultúrnívójából és a beolvasztó nép kultúrájával vált azonossá, vagy ritkább esetekben az alacsonyabb kultúrnívójú nép felemelkedett a magasabb kultúrnívójú népkörnyezethez.

Egy olyan nép azonban, mely a jelenlegi európai kultúrák kialakulásának kezdeti idejében már a maga több ezer éves kul-

túrájának maradéktalan és úgy szólván le is zárt birtokával került a nálánál alacsonyabb kultúrnívón álló népek közzé, nem tudott asimilálódni.

E népek magas kultúrnívón álló osztályai nem fogadták be a zsidókat kultúrájuk idegenszerűségével szembeni természetes ellen állásuk következtében, a népek nagy és alacsonyabb kultúrájú tömege pedig nem tudta magába olvasztani azt a népet, mely talaját veszítve ugyan, de állami életnek idejében szerzett egész kulturállományát és törvényeit magával cipelte és azokat isteni parancsolatok szentségével ruházta fel és vallási tiszteletének is tárgyaivá is tette.

Egészen bizonyos, hogy ha az állami élet rombadőltével az egész nép elpusztult volna, kulturállománya az egész emberiség közkincsévé lett volna, de mert életben maradt és szellemi birtokállományához oly makacsul és kitartóan ragaszkodott és mert a befogadó népek vezető osztályai mindig féltek attól, nehogy a létező társadalmi és gazdasági intézmények az ő kultúrájuknak megfelelő intézményekké reformáltassanak, ezt a lappangó politikai és gazdasági veszélyt a zsidósággal szembeni elzárkózással, a zsidók elnyomásával, kultúrájuknak üldözésével és sokszor a polgári életben való részvételük teljes kizárásával igyekeztek csökkenteni.

Ez a magatartás a zsidókkal és egyetemes kultúrájukkal szemben sohasem volt indokolt, de kétségtelen, hogy a bibliai kultúrát és annak megfelelő társadalmi és gazdasági intézményeket mindig forradalmiaknak tekintették és az emberiség vezetői a történelem folyamán egészen napjainkig sohasem viseltettek az iránt megértéssel és bizalommal.

Amikor azután a ghetto falai leomlottak, a zsidók maguk is felismertek az assimiláció rendkívüli nehézségének ezt az okát és ezért vezető zsidó társadalmi rétegeik mindent elkövettek, hogy ezt a kultúrát kiirtsák, a zsidó tömegekkel elfeledtessék a kultúra hordozóját, a héber nyelvet eltemették, mumifikálták, a vallási intézmények, a rítusok minden a népi életre emlékeztető megnyilatkozását elsimbolizálták. Minél kevesebb zsidó tudás, minél kevesebb visszaemlékezés a zsidó történelemre, minél kevesebb nemzetközi kapcsolat a zsidóságnak országhatárok által elválasztott részei között, a vallásgyakorlatnak formalizmusa, mind az assimiláció lehetőségét kívánta szolgálni.

Az egykor népi közkincset képező zsidó tudás csak a talmdtudósok, rabbik exkluzív tudományává lett és így kialakult a

zsidó vallási életnek egy olyan gyakorlati megnyilvánulása, melynek immár semmi kötő ereje, semmi hitbeli nevelő hatása többé nem volt és ennek következtében fiatalságunk öröklött tudásszomja a szellemi és politikai élet minden más területén keresett kielégülést. Ezen az utón jutottak azután a politikai és szélsőséges társadalmi mozgalmak és elméletek képviselőinek első soraiba azzal a különbséggel, hogy ezen mozgalmak ideológiájában a zsidó vallásos gyakorlatnak és hitbeli meggyőződésnek és az egész zsidó szellemiségnek nem volt többé semmi szerepe és mert végeredményében ezek a mozgalmak is társadalmi reformokra irányultak, megint ellenállást szültek, megint növelték az antiszemitizmust.

A bibliai sociális igazságra való örökvés azonban sohasem volt osztályharcos mozgalom, mert a bibliai intézmények osztályok feletti, sociális igazságra voltak felépítve, hiszen Isten nem ismer osztályokat, nem ismer belföldit és idegent, nem ismer szegényt és gazdagot, hanem csak embert és az ember jogán követeli az emberi igazságnak és az örök erkölcsi törvényeknek érvényesülését a társadalom minden intézményében.

A bibliában az ember van kihangsúlyozva, az ember a társadalom centruma, nem osztályok, nem felekezetek, nem tajok és nem gazdasági rendek.—

A zsidó kultúrára, a zsidó történeti tudatra és zsidó népi erényekre felépített zsidóság, másszóval a mi belső zsidó kérdésünk, tehát sohasem lehet káros a társadalomra és az állami rendre. A zsidó kultúra ma is megtisztult általános emberi kultúrát jelent, mely teljesen azonos a keresztény kultúrával azzal a különbséggel mégis, hogy nem tartja elegendőnek a bitet, hanem a kultúra szellemében való cselekvést. A zsidó vallás az emberhez méltó cselekedetek vallása.—

Aki a zsidóságnak eire irányuló reneszánszát nem mozdítja elő, aki nem törekedik annak a nemzeti otthonbeli zsidó közösségnek a felépítésére, ahol ezek az örök emberi erények minden gátlás nélkül szabadon beteljesülhetnek, az kitenyészti az elzsidótlanodó zsidóságnak forradalmi, társadalmat és államot bomlasztó átalakulását.

Hogy ez a megújhodott zsidóság nem fog teljesen a mai közkeletű értelmezésben assimilálódni, az nem is baj, nincs is szükség arra, mert az erők szabad érvényesülésére felépített jövő társadalmában amúgy is végbe fog menni az assimiláció a tár-

sadalmi biológiai élet törvényei szerint és ez jogos, elkerülhetetlen és üdvös, mert a kultúrák azonosulni fognak és akkor már csak a társadalmi biológiai erők veszik át az assimilatoria vezető szerepet.

Viszont éppen a bibliai szellemben megújuló zsidóság az, mely nem akar hódítani, nem akarja a társadalmat és államot a maga képére formálni, de mindenesetre reservoárul kíván szolgálni azoknak a zsidóknak, akik Palesztinában folytatni akarják a zsidóságnak 2.000 éve megszakadt dicsőséges és áldásos történelmét az ősök földjén, ahol azután az állami és társadalmi intézményeknek az etika és jog és igazság elvei szerinti kialakítására log törekedni és ezzel példát adni más népeknek.

A zsidó nép reneszánszának vagyok szerény közkatonája Csekély erőmhez képest igyekeztem a múltban is szóval és tettel kivenni részemet a zsidó nép örök megújulásának szent munkájából. Úgy éreztem, hogy most is volt valami mondanivalóm irányítás nélkül támolygó testvéreimhez.

Ne essünk kétségbe, legyünk bátrak és erősek! Jusson eszünkbe Jezsajás próféta biztatása!

*„Te pedig választott szolgám Jákob
Ne félj, veled vagyok
Ne nézz aggódó réveteg szemekkel.
Hiszen Istened vagyok, erősítlek és
támogatlak, segítek neked üdvhozó jobbommal.
Én az Örökkévaló*

*a te Istened megfogom a te jobbodat és
szólok hozzád, hogy ne félj.
Segítlek én bogaram Jakob, bogárkám,
Izrael ne félj segítlek.
Meváltalak, neveden szólítlak, enyém vagy
Ha hullámok áradata sodor, veled vagyok
és az áradó hömpölygő folyamok nem borítanak el
és ha tűzön mész keresztül, nem perzselődöl meg
és nem nyaldosnak a lángnyelvek, meri én az Örökkévaló
vagyok a te Istened, Én Izrael szentje vagyok a te
segítőd.*

*Keletről hozom utódaidat és nyugatról összeterellek
és szólok északnak: add nekem znsza,
és délnek: ne. pusztítsad!*

*Hallgass ream, én népem, halld meg nevem
 én nemzetem, mert íme ez az én tanításom
 az én it életmondásom.*

*Űépek világosságává teszem, hogy
 közeledik az én üdvösségem, az én segítségem,
 ítélek népek felett.*

*Világok várnak ream és segítő karomra,
 nézzetek az égre és nézzetek a földre!
 Elmúlhatnak az egek, mint a futó felhők
 és szétomolhat a föld,
 és elpusztulhatnak, mint a szúnyogok a föld lakói,
 de az én üdvöm és segítségem sohasem szűnik meg.
 Én vigasztallak benneteket.*

*Ne féljete a fűszálhoz hasonlatos
 halandó emberektől,*

*Miért feledkezel meg Istenedről, tcremtödről,
 miért reszketsz egész napon át?*

*Építs, dolgozz és gyarapodj jobbra-balra,
 gyermekeid ismét meghódítják a népek szívét,
 és az elnéptelenedett városokat újból benépesítik.*

*Ne félj nem fogsz megszégyenülni,
 nem kell majd pirulnod!*

*Elfogod felejteni elhagyatottságodnak gyalázatát
 és nem fogsz többé reá gondolni,
 mert az Örökkévaló a te jegyesed,
 aki az egész föld Ura, csak kis ideig hagyott magadra,
 de nagy szeretettet emel ismét magához,
 és szeret léged örök szeretettel
 így szól az Örökkévaló.*

*Esküszöm, hogy többé nem fogok reád haragudni
 és nem is foglak elnyomni.*

*Hegyek elmozdulhatnak,
 halmok meginoghatnak, de az én szeretetem nem távozik
 el tőled, békeszövetségem nem rendül meg,
 mondja az Örökkévaló, a rajtad könyörülő. “*